

МАШІВСЬКИЙ РАЙОН — район, що знаходиться у південно-східній частині Полтавської області. Межує на Зх. і Пд. Зх. з Новосанжар., на Зх. і Пн. Зх. — з Полтав., на Пн. — з Чутів., на Пн. Сх. і Сх. — з Карлів. р-нами Полтав. обл., на Пд. Сх. — із Зачепилів. р-ном Харків. обл., на Пд. — з Магдалинів. р-ном Дніпроп. обл. Утвор. 1923 з Машів., Михайлів. і Тагамлиц. (Кошманів.) волостей Красногр. пов. 1923–25 — у складі Полтав. губ.; 1923–25 — Красногр., 1925–30 — Полтав. округ; 1935–37 — Харків., від 1937 — Полтав. обл. 1930–35 насел. пункти М. р. входили до Малоперещепин., Новосанжар. та ін. р-нів, 1962–66 — переважно до Карлів. р-ну. Жит. потерпали від голодомору 1932–33 (померли 1925 осіб), зазнали сталін. репресій. Від вересня 1941 до вересня 1943 — під нім.-фашист. окупацією. У с. Селещина нацисти створили концтрац. табір для військовополонених. За переписом насел. 2001, проживали 22 894 особи (складає 91,9 % до 1989); станом 1 січня 2017 — 19 421 особа; переважно українці. Площа 850 км². У складі р-ну — смт Машівка та 40 сільс. насел. пунктів. Лежить у межах Полтавської рівнини. Поверхня низовинно-рівнинна, плоска та лесова, розчленована балками та ярами. Корисні копалини: нафта, природ. газ і конденсат (Машівське газоконденсатне родовище, Новогригорівське нафтогазоконденсатне родовище, Суходолівське газоконденсатне родовище), глина та пісок. Працюють Машів. промисел видобутку нафти та газу (один з найстаріших і найбільших за кількістю родовищ у складі газопром. упр. «Полтавагазвидобування»), 3-д зі стабілізації та перероблення конденсату, нафти і газу (с. Селещина), Новогригорів. нафтопромисел, газокompresор. станція (с. Любимівка). На тер. р-ну проходить газопровід «Союз». Ґрунти переважно чорноземні (одні з найкращих у Полтав. обл.). Протікають річки Оріль з притокою Мокра Лип'янка, Тагамлик із притокою Сухий Тагамлик; попл. с. Кустолово-Суходіллка бере початок р. Кустолове (усі — бас. Дніпра). Споруджено 40 ставків (941 га). У лісах і лісосмугах (2,3 тис. га) зростають сосни, кле-ни, берези, глід, терен, шипшина. Об'єкти природно-заповід. фонду: заг.-держ. значення — заказник Руський Орчик (1994, 785 га, заг.-зоол., попл. с. Ряске); місц. — заказники Усть-Лип'янка (1278,3 га, ландшафт., між селами Усть-Лип'янка та Коновалівка), Михайлівська балка (14,1 га, с. Михайлівка; обидва — 2002), Дикунтова балка (2003, 45,7 га, околиці Машівки; обидва — ботан.), пам'ятка садово-парк. мистецтва Дендрарій держсортимережі (1982, 1,5 га, с. Огуївка). На заповід. тер. — 30 видів рідкіс. рослин і 51 вид тварин. Діють 17 с.-г. підприємств і 39 фермер. госп-в, що вирощують

зерн. і зернобоб. ку-льтури (озиму пшеницю, ячмінь, кукурудзу, соняшники та ін.), виробляють м'ясо великої рогатої худоби та птиці, свинину, молоко і яйця. У М. р. — 15 заг.-осв. і 1 вечірня школи, 20 дитсадків; Машівський районний краєзнавчий музей, Дмитрів. істор. музей, рай. і 10 сільс. Будинків культури, 7 клубів, Центр дозвілля для дітей та молоді, рай. б-ки для дорослих і дітей, 20 сільс. б-к, дит. школа естет. виховання; центр. рай. лікарня, 10 дільниць сімей. медицини, 12 фельдшер.-акушер. пунктів. Виходить рай. г. «Промінь», функціонує рай. радіо. Діють нар. драм. колективи Кошманів. і Базилівщин. Будинків ку-льтури та нар. вокал.-інструментал. ансамбль Михайлів. Будинку культури. У райцентрі та селах р-ну — реліг. громади УПЦ МП, УПЦ КП, євангел. християн-баптистів, християн віри євангельської. Досліджено 33 кургани різного часу (попл. с. Коновалівка — 25, попл. с. Селещина — 2, попл. с. Усть-Лип'янка — 6), могильник черняхів. культури (с. Огуївка), знайдено крем'яні знаряддя раннього неоліту (попл. с. Сахнівщина). Збереглися залишки Рясської фортеці (1731–39). Встановлено погруддя М. Гоголя у с. Селещина та Т. Шевченка у с. Козельщина, пам'ятник воїнам, які загинули в ніч з 15 на 16 грудня 1943 під час бомбардування нім. літаками сан. ешелону на роз'їзді Сухий у с. Сахнівщина, 28 мемор. комплексів, пам'ятників і пам'ят. знаків воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни. Серед видат. уродженців — фізик, академік АН УРСР М. Пасічник (с. Жирківка), лікар-гігієніст Л. Бондаренко (с. Дмитрівка), патофізіолог Г. Кривобок (с. Селещина), вчений-селекціонер О. Зозуля (с. Павлівка), насіннєзнавець М. Їжик (с. Мала Нехвороща), економіст М. Сіроштан (с. Андріївка), мовознавець М. Наконечний (с. Новий Тагамлик), історик Р. Сітарчук (с. Селещина); письменники Л. Бразов (с. Старицьківка), Ю. Будяк (с. Красногірка), Г. Шерстюк (с. Новий Тагамлик); актор С. Голуб, бандурист, диригент П. Китастий (обидва — засл. арт. України, с. Михайлівка); парт. і рад. діяч, Герой Соц. Праці Н. Кальченко (с. Кошманівка); генерал-хорунжий Армії УНР П. Кудрявцев (с. Ряске); учасники 2-ї світової війни, Герої Рад. Союзу Д. Єретик (с. Павлівка; є погруддя), Й. Остапенко (с. Латишівка), І. Решетник (с. Вільне; є погруддя), І. Романенко (с. Жирківка), І. Саєнко (с. Ряске), Г. Тікунов (с. Любимівка), І. Чередник (с. Кустолово-Суходіллка), повні кавалери ордена Слави І. Козка (с. Дмитрівка) та Ф. Шерстюк (с. Базилівщина).

Рекомендована література

1. Іванченко В. Г. Народнознавство (нарис з історії Машівщини). Машівка, 1993;

2. Хліб сіють і покосів ждуть // Зоря Полтавщини. 2009, 24 листоп.

О. А. Скиртаченко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Машівський район / О. А. Скиртаченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-66023>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).